

PRESSUPOSTOS DES D'UNA PERSPECTIVA DE GÈNERE

**Núria Rodríguez Planas
Economista i Professora de la
Universitat Autònoma de Barcelona**

**30 d'octubre del 2008
Vilafranca del Penedès**

ACORD PER A UN GOVERN CATALANISTA I D'ESQUERRES A LA GENERALITAT DE CATALUNA

(Entesa Nacional pel Progrés, 21 de novembre de 2006)

- **Garantir l'impacte i la perspectiva de gènere en tota la nova legislació, en les lleis de pressupostos i en les propostes i accions impulsades des del Govern.**
- **Crear unitats específiques de gènere en cada departament del govern, coordinades per l'ICD, per garantir i concretar la transversalitat de les polítiques de dones a Catalunya. Desenvolupar projectes d'igualtat d'oportunitats específics als diferents departaments del govern, d'acord amb les seves competències i el principi de transversalitat.**

OBJECTIUS D'AQUESTA PRESENTACIÓ

- 1. CONCEPTES BÀSICS**
- 2. EXEMPLES PRÀCTICS:**
 - A. La millora del pati**
 - B. Anàlisi de la despesa en activitats esportives del Consell Català de l'Esport, 2005**
- 3. PROBLEMES FREQUENTS**
- 4. EXPERIÈNCIA INTERNACIONAL I LLIÇONS PER A CATALUNYA**
- 5. CONCLUSIONS**

QUÈ SÓN ELS PRESSUPOSTOS DE GÈNERE?

- **Són una iniciativa recent**
- **Analitzen els pressupostos del govern**
- **Estableixen l'impacte diferenciat dels pressupostos sobre les dones i els homes**
- **Tenen en consideració les relacions de gènere dins de la societat**
- **Converteixen compromisos del govern en temes de polítiques de dones, en compromisos pressupostaris**

SÓN ELS PRESSUPOSTOS DEL GOVERN NEUTRES AL GÈNERE?

- **Si bé els pressupostos no estan dissenyats en base al gènere,**
- **poden reforçar les desigualtats de gènere existents**

NO SÓN:

- **un increment del pressupost**
- **dos pressupostos separats per a dones i homes**

REPRESENTEN:

- **Més discussió**
- **Més profunditat d'anàlisi**
- **Més reflexió**
- **Més esforç de racionalització, sistematització i transparència**
- **Més treball inicial**

QUÈ APORTEN ELS PRESSUPOSTOS DE GÈNERE?

- 1. Conscienciar el govern i la població de l'impacte de gènere dels pressupostos**
- 2. Avaluar si es compleixen els compromisos d'implementació de polítiques de dones**
- 3. Canviar les polítiques per millorar la situació social i econòmica de les dones**
- 4. Minimitzar les pèrdues com a conseqüència de no tenir en compte com afecten les despeses i ingressos públics en homes i dones**

COM MILLOREN LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES?

Els pressupostos de gènere ajuden a:

- 1. Fomentar la transparència**
- 2. Fomentar l'eficiència**
- 3. Facilitar la rendició de comptes i responsabilitats**

EXEMPLE 1:

LA MILLORA DEL PATI

EXEMPLE 1: MILLORAR EL PATI

- **Projecte: la millora del pati**
- **Pressupost: 10.000 euros**
- **Procés: Es va entrevistar al col·lectiu usuari del pati (50 nenes i 50 nens) i se'ls va demanar quin joc volien per al pati**

EXEMPLE 1: RESULTATS DE L'ENQUESTA

<u>Jocs</u>	<u>Vots</u>
Pista de futbol	42
Gronxador	14
Pista de bales	10
Jugar a peu coix	9
Balanci	7
Pista de Tennis	5
Tobogan	5
Mur d'escalada	5
Ping-pong	2
Jardí	1
Total	100

EXEMPLE 1: ESPAI I PRESSUPOST

Jocs	% de l'espai que es requereix	Pressupost (en euros)
Pista de futbol	70	4.500
Gronxador	10	1.500
Pista de bales	10	500
Jugar a peu coix	10	500
Balanci	15	1.500
Pista de Tennis	60	3.000
Tobogan	15	1.500
Mur d'escalada	15	3.000
Ping-pong	15	1.000
Jardí	5	500
Total	225	€17.500

Com distribuirieu el pressupost de 10.000 euros?

Com distribuirieu l'espai?

EXEMPLE 1: UNA SOLUCIÓ: AGAFAR ELS QUATRE JOCS MÉS VOTATS

Jocs	Vots	% dels vots	% del espai	Suma (%)	Pressupost (euros)	Suma (euros)
Pista de futbol	42	42	70	70	4.500	4.500
Gronxador	14	56	10	80	1.500	6.000
Pista de bales	10	66	10	90	500	6.500
Jugar a peu coix	9	75	10	100	500	7.000
Balanci	7	82	15	115	1.500	8.500
Pista de tennis	5	87	60	175	3.000	11.500
Tobogan	5	92	15	190	1.500	13.000
Mur d'escalada	5	97	15	205	3.000	16.000
Ping-pong	2	99	15	220	1.000	17.000
Jardí	1	100	5	225	500	17.500

EXEMPLE 1: UNA SOLUCIÓ: AGAFAR ELS QUATRE JOCS MÉS VOTATS

Jocs	Vots	% del pressupost	% de l'espai
Pista de futbol	42	45	70
Gronxador	14	15	10
Pista de bales	10	5	10
Jugar a peu coix	9	5	10
Total	75	70%	100%

ANÀLISI DES DE LA PERSPECTIVA DE GÈNERE: UTILITZACIÓ DE L'ESPAI DEL PATI

Jocs	Nenes	Nens	% de l'espai
Pista de futbol	0	22	70
<i>Mirant-xerrant</i>	15	5	
Gronxador	3	3	10
<i>Fent cua</i>	9	6	
Pista de bales	6	10	10
<i>Fent cua</i>	4	0	
Jugar a peu coix	6	0	10
<i>Fent cua</i>	7	4	
Total	50	50	100

Quantes nenes i nens juguen?

Quin percentatge de l'espai utilitzen?

Quin percentatge del pressupost utilitzen?

EXEMPLE 1:

QUANTES NENES I NENS JUGUEN?

AGAFAR ELS QUATRE JOCS MÉS VOTATS

<u>Jocs</u>	<u>Nenes</u>	<u>Nens</u>
Juguen	15	35
<u>No Juguen</u>	<u>35</u>	<u>15</u>
Total	50	50

Les nenes juguen menys que els nens
Són realment menys actives?

EXEMPLE 1: COM S'UTILITZA L'ESPAI DEL PATI? AGAFAR ELS QUATRE JOCS MÉS VOTATS

Jocs	Nenes			Nens		
	Juguen	Espai utilitzat	No juguen	Juguen	Espai utilitzat	No juguen
Futbol	0	0%	15	22	70%	5
Gronxador	3	5%	9	3	5%	6
Bales	6	3.75%	4	10	6.25%	0
Jugar a peu coix	6	10%	7	0	0%	4
Total	15	18.75%	35	35	81.25%	15

Les nenes utilitzen menys del 20% de l'espai

Els nens utilitzen més del 80% de l'espai

EXEMPLE 1: COM S'UTILITZA EL PRESSUPOST? UTILITZANT NOMÉS 70% DEL PRESSUPOST

Jocs	Nenes			Nens		
	Juguen	Pres. utilitzat	No juguen	Juguen	Pres. utilitzat	No juguen
Futbol	0	0%	15	22	45%	5
Gronxador	3	7.5%	9	3	7.5%	6
Bales	6	1.875%	4	10	3.125%	0
Jugar a peu coix	6	5%	7	0	0%	4
Total	15	14.375%	35	35	55.625%	15

Les nenes es beneficien de menys del 15% del pressupost destinat al pati

En canvi, els nens es beneficien de més del 55% del pressupost destinat al pati

EXEMPLE 1:

AGAFAR ELS QUATRE JOCS MÉS VOTATS PERÒ UTILITZAR TOT EL PRESSUPOST

<u>Jocs</u>	<u>Vots</u>	<u>% del pressupost</u>	<u>% de l'espai</u>
Pista de futbol	42	56	70
Gronxador	14	19	10
Pista de bales	10	13	10
Jugar a peu coix	9	12	10
Total	75	100	100

EXEMPLE 1: COM S'UTILITZA EL PRESSUPOST? UTILITZANT EL 100% DEL PRESSUPOST

Jocs	Nenes			Nens		
	Juguen	Pres. utilitzat	No juguen	Juguen	Pres. utilitzat	No juguen
Futbol	0	0%	15	22	56%	5
Gronxador	3	9.5%	9	3	9.5%	6
Bales	6	4.875%	4	10	8.125%	0
Jugar a peu coix	6	12%	7	0	0%	4
Total	15	26.375%	35	35	73.625%	15

Les nenes es beneficien només del 26% del pressupost destinat al pati

En canvi, els nens es beneficien de gairebé $\frac{3}{4}$ del pressupost destinat al pati

ANÀLISI DES D'UNA PERSPECTIVA DE GÈNERE

- **Nenes semblen més passives**
- **D'acord amb l'ús de les nenes, se'ls assigna només 1/5 part de l'espai i entre un 15% i 25% del pressupost**
- **Analitzem les preferències de les nenes i els nens**

EXEMPLE 1: RESULTATS DE L'ENQUESTA DESGLOSSATS PER SEXE

<u>Jocs</u>	<u>Vots</u>	<u>Nenes</u>	<u>Nens</u>
Pista de futbol	42	2	40
Gronxador	14	11	3
Pista de bales	10	4	6
Jugar a peu coix	9	9	0
Balanci	7	7	0
Pista de Tennis	5	5	0
Tobogan	5	5	0
Mur d'escalada	5	4	1
Ping-pong	2	2	0
Jardí	1	1	0
Total	100	50	50

Tenint en compte les preferències de les nenes i dels nens, que concluirieu del vostre anàlisi de la despesa des de la perspectiva de gènere?

Quines alternatives o suggerències teniu per a l'assignació de la despesa que tingui en consideració les relacions de gènere dins de la societat?

EXEMPLE 1:

RESULTATS DE L'ENQUESTA PONDERATS

Jocs	% Vots ponderats	Nou rànquing	Anterior rànquing
Gronxador	12.6	1	2
Mur d'escalada	12.4	2	6
Pista de bales	11.4	3	3
Balanci	11	4	5
Pista de futbol	10.5	5	1
Jugar a peu coix	10.5	5	4
Tobogan	9.9	6	6
Ping-pong	9.8	7	7
Pista de Tennis	9	8	6
Jardí	2.9	9	8

Com distribuirieu el pressupost de 10.000 euros?

Com distribuirieu l'espai?

EXEMPLE 1: RESULTATS DE L'ENQUESTA PONDERATS

Jocs	Vots	% dels vots	% del espai	Suma (%)	Pressupost (euros)	Suma (euros)
Gronxador	12.6	12.6	10	10	1.500	1.500
Mur d'escalada	12.4	25	15	25	3.000	4.500
Pista de bales	11.4	36.4	10	35	500	5.000
Balanci	11	47.4	15	50	1.500	6.500
Pista de futbol	10.5	57.9	70	120	4.500	11.000
Jugar a peu coix	10.5	68.4	10	130	500	11.500
Tobogan	9.9	78.3	15	145	1.500	13.000
Ping-pong	9.8	88.1	15	160	1.000	14.000
Pista de Tennis	9	97.1	60	220	3.000	17.000
Jardí	2.9	100	5	225	500	17.500
Total		80.5%		95%		€10.000

EXEMPLE 2:

ANÀLISI DE LA DESPESA EN ACTIVITATS ESPORTIVES DEL CONSELL CATALÀ DE L'ESPORT, 2005

METODOLOGIA

- 1. Classificació de la despesa en funció de les accions, programes i subprogrames del govern (Exemple 1, i quadre 1)**
- 2. Identificació de les implicacions de les activitats en les dones i homes**
 - **Identificació documents programàtic**
 - **Anàlisi contingut en temes de gènere (Quadres 2 i 3, i exemple 2)**
 - **Identificació de les respectives assignacions de recursos**
 - **Determinació de la relació entre les activitats, i el pressupost**
 - **Anàlisi de com es tradueixen en el pressupost (Exemple 3, i quadres 4 i 5)**
 - **Avaluació del seu impacte de gènere a mig i llarg termini (Exemple 4, i quadre 6)**

METODOLOGIA

- 3. Anàlisi de la quantitat de recursos destinats a qüestions de gènere (Exemple 5, i quadre 7)**
- 4. Identificació de les necessitats de les dones i dels homes**
- 5. Identificació de la incidència del benefici rebut per les dones i els homes (Exemple 6, i quadre 8)**
 - Estimació del cost per unitat de provisió de servei ofert**
 - Imputació del cost per unitat als individus que utilitzen els serveis públics en qüestió**
 - Agregar els individus en subgrups de població per tal de comparar la distribució de la despesa pública**

PROBLEMES FREQUENTS

- 1. Invisibilitat de la persona beneficiària**
- 2. Manca d'informació bàsica (per exemple, sobre la utilització dels serveis)**
- 3. Manca d'informació desagregada per sexe**
- 4. A priori i a posteriori**

PROBLEMES FREQUENTS

- 5. Resistència política la utilització de certs instruments d'anàlisi**
- 6. Omissió del tema d'igualtat en la majoria de documents de planificació i desenvolupament**
- 7. Existència de fortes restriccions pressupostàries**

**EXPERIÈNCIA INTERNACIONAL
|
LLIÇONS PER A CATALUNYA**

QUINES SÓN LES CARACTERÍSTIQUES DE LES INICIATIVES DE PRESSUPOSTOS DE GÈNERE ARREU DEL MÓN?

- **Són molt variades**
- **Difereixen en funció de la situació local**

L'EXPERIÈNCIA INTERNACIONAL

Les podem classificar en tres tipus de iniciatives:

- 1. Iniciatives governamentals (Austràlia)**
- 2. Iniciatives des de la comunitat (Canadà)**
- 3. Iniciatives dels governs locals (Bolívia, Equador, Perú)**

LES INICIATIVES GOVERNAMENTALS EL CAS AUSTRALIÀ

La iniciativa australiana és important per les raons següents:

- La primera iniciativa**
- Qui més temps ho ha fet**
- Qui més ha influenciat altres iniciatives governamentals**

QUINS SÓN ELS TRETS MÉS CARACTERÍSTICS DE LA INICIATIVA AUSTRALIANA?

- **Paper clau de les oficines centrals de polítiques sobre dones**
- **Col·laboració clau del Departament del Tresor**
- **Realització dels pressupostos de gènere a cada departament**

QUINS SÓN ELS TRETS MÉS CARACTERÍSTICS DE LA INICIATIVA AUSTRALIANA? (*continuació*)

- **Accés a multitud d'informació i dades sobre les polítiques i pressupostos del govern**
- **Capacitat d'intervenir en el procés de decisió del pressupost des de dins del govern**
- **Homogeneïtat del procés a nivell federal i estatal**

QUINS EREN ELS OBJECTIUS DE LA INICIATIVA AUSTRALIANA?

- **Conscienciar el govern i la població de l'impacte de gènere dels pressupostos i de les polítiques**
- **Avaluar si els governs compleixen els seus compromisos de polítiques de dones**
- **Canviar les polítiques i els pressupostos per tal de millorar la situació social i econòmica de les dones**

QUINES LLIÇONS EN PODEM TREURE PER A CATALUNYA?

- **Necessitat que hi hagi una participació política tant des de dins del govern com des de la societat civil**
- **Necessitat que el Departament d'Economia i Finances sigui un soci essencial en el procés de generació i consolidació dels pressupostos de gènere, conjuntament amb l'Institut Català de la Dona**
- **Necessitat d'un marc institucional fort que empoderi l'Institut Català de la Dona i doni poder a futures o ja existents Unitats Coordinadores de les Polítiques de les Dones a cada departament**

QUINES LLIÇONS EN PODEM TREURE PER A CATALUNYA? (*continuació*)

- **Necessitat que en el procés de pressupostos de gènere participi un gran nombre de persones dins del govern, sobretot en posicions de influència**
- **De la importància que es realitzin pressupostos de gènere dins de cada departament**
- **De la importància que s'adopti una estratègia participativa de la societat civil**

QUINES LLIÇONS EN PODEM TREURE PER A CATALUNYA? (*continuació*)

- **De la importància de la col·laboració entre Departaments i institucions, i dins dels Departaments per facilitar l'accés i intercanvi de dades i informació**
- **De la importància de demanar i donar suport a la creació de noves variables per facilitar la consciència de gènere en l'anàlisi macroeconòmic**
- **De la importància que s'utilitzin tots els instruments d'anàlisi dels pressupostos de gènere**

QUINES LLIÇONS EN PODEM TREURE PER A CATALUNYA? (*continuació*)

- **De la importància que el govern faci una declaració anual de la relació entre la política pressupostària i les polítiques de dones**
- **De la importància que s'institucionalitzi la perspectiva de gènere en els mecanismes pressupostaris i de planificació**
- **Necessitat que les eines metodològiques per a l'anàlisi dels pressupostos de gènere s'adaptin a les realitats locals, regionals o estatals**

CONCLUSIÓ

CONCLUSIÓ

ELS PRESSUPOSTOS DE GÈNERE

- **Són una anàlisi dels pressupostos públics**
- **Estableixen l'impacte diferenciat dels pressupostos sobre les dones i els homes**
- **Tenen en consideració les relacions de gènere dins de la societat**
- **Les diferents iniciatives a nivell internacional són molt variades**
- **No hi ha una recepta única: les iniciatives difereixen en funció de la situació local**

CONCLUSIÓ

ELS PRESSUPOSTOS DE GÈNERE (*continuació*)

- **Són una iniciativa recent**
- **Subscrita a Catalunya per l'Entesa Nacional pel Progrés**
- **Hi ha gran varietat d'eines**
- **L'aplicació de les eines estarà subjecte:**
 - ◆ **als objectius proposats pels diferents departaments**
 - ◆ **a la disponibilitat de la informació pertinent**

Per més informació, podeu consultar:

- **“Pressupostos de Gènere”, Núria Rodríguez Planas, Eines 3, Institut Català de la Dona**

http://www.gencat.net/icdona/docs/protocol_manuals.pdf

- **“Protocol d’anàlisi de la despesa pública des de la perspectiva de gènere”, Núria Rodríguez Planas, Manual en Línia, Institut Català de la Dona**

<http://www.gencat.net/icdona/docs/pressupostos.pdf>

Moltes Gràcies per la vostra atenció.